

دستورالعمل تسویه و پایاپای معاملات بورس کالای ایران

مصوب ۱۳۸۹/۰۸/۲۲ هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار

- بخش یک - تعاریف :

- ماده ۱ :

اصطلاحات و واژه‌های به کار رفته در این دستورالعمل، به همان مفاهیمی است که در ماده یک "دستورالعمل معاملات کالا و اوراق بهادار مبتنی بر کالا در بورس کالای ایران" مصوب ۱۳۸۹/۰۷/۰۵ شورای عالی بورس و اوراق بهادار تعریف شده است. واژه‌های دیگر به کار رفته در این دستورالعمل دارای معانی زیر می‌باشند:

- بند ۱ :

اتاق پایاپای : واحد سازمانی از "شرکت" است که وظیفه تسویه و پایاپای کردن قراردادهای معامله شده در بورس را بر عهده دارد .

- بند ۲ :

اطلاعیه عرضه: سندی است که بورس براساس اطلاعات دریافتی عرضه از کارگزار فروشنده، تنظیم و از طریق سایت رسمی خود و سامانه معاملاتی به عموم و کارگزاران اطلاع‌رسانی می‌نماید .

- بند ۳ :

اعضاء اتاق پایاپای : کارگزار، کارگزار / معامله‌گر و هر شخص حقوقی دیگری است که تحت این عنوان مطابق دستورالعمل پذیرش اعضا در اتاق پایاپای، به عنوان عضو اتاق پایاپای پذیرفته شده است .

- بند ۴ :

اعلامیه تسویه وجوه: سندی است که پس از تسویه معامله توسط اتاق پایاپای صادر و به کارگزار خریدار و فروشنده ارائه می‌شود .

- بند ۵ :

امور تسویه: عبارت است از واریز وجه قرارداد و ارائه فیش واریزی در تسویه نقدی، ارائه اسناد در تسویه اعتباری و معاملات نسبی طبق فرمت "شرکت"، واریز پیش پرداخت معامله نهایی و تودیع یا واریز تضامین معامله نهایی در قراردادهای کشف پرمیوم و همچنین واریز کارمزدهای مربوطه طبق مقررات.

- بند ۶ :

انفساخ: عبارت است از انحلال قهری قرارداد به گونه‌ای که قرارداد فاقد هرگونه آثاری می‌گردد .

▪ بند ۷ :

بورس : شرکت بورس کالای ایران (سهامی عام) است .

▪ بند ۸ :

تسویه و پایاپای : فرآیندی است که طی آن حقوق و تعهدات طرفین معامله محاسبه و به ترتیبی که در این دستورالعمل ذکر شده وجوه حاصل از معامله تسویه و اسناد مربوطه مبادله می گردد .

▪ بند ۹ :

تضمین: منابع مالی و یا اسنادی است که هر عضو یا اشخاص طرف معامله به منظور تضمین انجام تعهدات خود در مقابل اتاق پایاپای، به صورت نقدی، ضمانتنامه بانکی (بدون قید و شرط) یا اوراق مشارکت تودیع می نمایند. ضوابط اخذ و همچنین سایر تضمین مورد قبول توسط هیأت مدیره "شرکت" تعیین می شود .

▪ بند ۹ مکرر ۱ :

تضمین قرارداد کشف پرمیموم: وجه و یا سندی است که طبق ضوابط موضوع ماده ۷ مکرر این دستورالعمل، به عنوان تضمین قرارداد کشف پرمیموم از سوی خریدار و فروشنده، پرداخت یا تودیع می شود .

▪ بند ۹ مکرر ۲ :

تضمین معامله نهایی: وجه و یا سندی است که طبق ضوابط موضوع ماده ۷ مکرر این دستورالعمل، به عنوان تضمین معامله نهایی از سوی خریدار و فروشنده پرداخت و یا تودیع می شود .

▪ بند ۱۰ :

تلورانس تحویل: عبارت است از میزان مجاز تفاوت وزن کالای تحویلی نسبت به کالای معامله شده که توسط هیأت پذیرش بورس تعیین و در قالب امیدنامه منتشر می گردد .

▪ بند ۱۱ :

حساب عملیاتی: حساب بانکی است که جهت تسویه وجوه طبق ضوابط این دستورالعمل توسط اتاق پایاپای مورد استفاده قرار می گیرد .

▪ بند ۱۲ :

حساب بستانکاران موقت: حسابی است که جهت واریز خسارت ناشی از فسخ یا انفساخ معامله و همچنین انجام امور تسویه و تحویل با تاخیر طبق ضوابط این دستورالعمل توسط اتاق پایاپای مورد استفاده قرار می گیرد .

▪ بند ۱۳ :

حواله خرید کالا: سندی است که توسط کارگزار فروشنده طبق فرمت " شرکت"، به نام خریدار صادر می شود و خریدار می تواند با ارائه آن به فروشنده، کالای خریداری شده را تحویل گیرد .

▪ بند ۱۴ :

زمان تحویل :مدت زمانی است که در آن، کالای موضوع قرارداد طبق زمان های تعیین شده در اطلاعیه عرضه و مهلت های مقرر در این دستورالعمل تحویل داده می شود .

▪ بند ۱۵ :

حذف شد.

▪ بند ۱۶ :

سازمان: سازمان بورس و اوراق بهادار است.

▪ بند ۱۷ :

سقف اعتباری: حداکثر ارزش معاملاتی است که متناسب با تضامین ارائه شده برای هر عضو اتاق پایاپای، توسط هیأت مدیره "شرکت" تعیین و ابلاغ می شود .

▪ بند ۱۸ :

حوادث غیرمترقبه (فارس ماژو) :حوادثی است خارجی، غیرقابل اجتناب و غیرقابل پیش بینی که در نتیجه وقوع آن متعهد اعم از خریدار و فروشنده قادر به انجام تعهد خود نباشد .

▪ بند ۱۹ :

شرکت :منظور شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه است که وظیفه تسویه و پایاپای معاملات انجام شده در بورس کالای ایران را برعهده دارد

▪ بند ۲۰ :

صورت وضعیت حساب: گزارشی از وضعیت حساب معاملات هر عضو اتاق پایاپای است که طبق ضوابط این دستورالعمل توسط اتاق پایاپای به تفکیک هر عضو صادر و به وی اعلام می شود .

▪ بند ۲۱ :

گواهینامه انجام معامله: سندی است که پس از قطعی شدن معامله، توسط بورس صادر و برای اتاق پایاپای ارسال می‌گردد .

▪ بند ۲۲ :

وجوه تضمین: منابع مالی است که از محل پرداخت‌های اعضاء اتاق پایاپای یا ضمانت نامه‌های بانکی ایشان توسط "شرکت" تامین شده و نحوه اداره آن طبق ضوابطی است که به پیشنهاد "شرکت" به تصویب هیأت مدیره سازمان خواهد رسید .

• بخش دو – اعضاء و شرایط عضویت در اتاق پایاپای و وظایف عضو اتاق پایاپای :

○ ماده ۲ :

عضو اتاق پایاپای موظف است موافقت‌نامه عضویت در اتاق پایاپای را امضاء نموده و حق عضویت خود را طبق مقررات پرداخت نماید .

○ ماده ۳ :

میزان حق عضویت اتاق پایاپای توسط هیأت مدیره "شرکت" در چارچوب سقف‌های مصوب هیأت مدیره سازمان بصورت سالانه تعیین می‌گردد .

○ ماده ۴ :

عضو اتاق پایاپای مکلف است اطلاعات زیر را به ترتیبی که مشخص شده است به "شرکت" ارائه نماید :

▪ بنده ۱ :

هر نوع مجازات یا وضعیتی که موجب ممنوعیت عضو اتاق پایاپای و یا مدیرعامل و یا هر یک از اعضای هیأت مدیره اشخاص حقوقی عضو اتاق پایاپای از تصرف در اموال و یا محرومیت از انجام معاملات می‌شود (از قبیل ورشکستگی، توقیف اموال یا منع شرکت در معاملات ویژه)

▪ بند ۲ :

تغییرات ثبتي عضو اتاق پایاپای اعم از تغییر در مدیران، اقامتگاه شرکت و سایر موارد پس از ثبت تغییرات

▪ بند ۳ :

سایر اطلاعات مورد درخواست از اعضاء اتاق پایاپای طبق مصوبات هیأت مدیره "شرکت"

▪ تبصره :

نقض مقررات فوق تخلف محسوب شده و موضوع توسط "شرکت" جهت رسیدگی به مرجع رسیدگی به تخلفات ارجاع خواهد شد .

○ ماده ۵ :

نحوه عضویت، سایر شرایط و وظایف عضو اتاق پایاپای طبق ضوابطی است که به پیشنهاد هیأت مدیره "شرکت"، به تصویب هیئت مدیره سازمان می‌رسد .

• بخش سه – فرآیند کنترل پیش از عرضه :

○ ماده ۶ :

کارگزار عرضه‌کننده موظف است مستندات زیر را حداکثر تا ساعت ۱۴/۳۰ روز کاری قبل از عرضه به اتاق پایاپای ارائه نماید :

▪ بند ۱ :

اطلاعیه عرضه که قبلاً به تائید بورس رسیده است ؛

▪ بند ۲ :

تضامین و سپرده‌های مورد نیاز جهت عرضه کالا طبق ضوابط تضمین؛

▪ بند ۳ :

گواهی عرضه‌کننده مبنی بر تفویض اختیار صدور حواله خرید کالا توسط کارگزار فروشنده، طبق فرمت اعلامی "شرکت" ؛

▪ بند ۴ :

سایر مستندات طبق مقررات مصوب هیأت مدیره "شرکت".

○ ماده ۷ :

در صورتی که مستندات و مدارک موضوع ماده ۶ طی مهلت مقرر و بصورت کامل به اتاق پایاپای ارائه گردد، اتاق پایاپای موظف است پس از بررسی رعایت ضوابط مربوط به تعهدات، تضامین و سایر مقررات مربوطه، حداکثر تا ساعت ۱۵/۳۰ همان روز مراتب موافقت یا عدم موافقت خود را در خصوص عرضه، به بورس اعلام نماید .

▪ تبصره :

در صورت عدم موافقت، اتاق پایاپای باید مراتب را حداکثر تا ساعت ۱۵/۳۰ همان روز به کارگزار عرضه‌کننده اعلام نماید .

○ ماده ۷ مکرر :

در قراردادهای کشف پرمیوم، طرفین معامله موظفند جهت تضمین ایفای تعهدات خود، تضامین مورد نیاز از قبیل تضمین قرارداد کشف پرمیوم و تضمین معامله نهایی را مطابق ضوابطی که به تصویب هیئت مدیره شرکت می‌رسد ارائه نمایند.

- بخش چهار - فرآیند تسویه و پایاپای :

- ماده ۸ :

اتاق پایاپای پس از دریافت گواهینامه انجام معاملات یا قرارداد کشف پرمیوم نسبت به صدور گزارش تسویه شامل اطلاعات قرارداد از جمله ارزش قرارداد، بخشی از ثمن معامله، کارمزدهای مصوب اعم از کارمزدهای کارگزار، بورس، حق نظارت سازمان و سایر هزینه‌های مصوب اقدام می‌نماید.

- تبصره ۱ :

در معامله نهایی، گزارش تسویه پس از تعیین قیمت نهایی و در روز انجام معامله نهایی صادر خواهد شد .

- تبصره ۲ :

در قراردادهای کشف پرمیوم، مبنای محاسبات این ماده قیمت علی الحساب می باشد.

- ماده ۹ :

اعضاء اتاق پایاپای مکلفند براساس صورت حساب صادره نسبت به تسویه معاملات خود طی مهلت تسویه و براساس ضوابط این دستورالعمل، اقدام نمایند .

- ماده ۱۰ :

در صورتی که امور تسویه هر معامله به طور کامل توسط کارگزار خریدار انجام شده باشد، اتاق پایاپای اقدام به صدور اعلامیه تسویه و جوه آن معامله می‌نماید .

- ماده ۱۱ :

پس از صدور اعلامیه تسویه و جوه، کارگزار فروشنده حواله خرید کالا را طبق ضوابط این دستورالعمل صادر می‌نماید .

- ماده ۱۲ :

اتاق پایاپای پس از صدور حواله خرید کالا توسط کارگزار فروشنده، نسبت به واریز وجوه مربوط و کارمزدها به حساب ذینفعان اعم از فروشنده، بورس، "شرکت"، سازمان و کارگزاران طرف معامله همچنین ارائه حواله خرید کالا به کارگزار خریدار اقدام می‌نماید .

- تبصره :

در صورت بروز اشکالات فنی یا عملیاتی از جمله محدودیت‌های شبکه بانکی واریز وجوه موضوع این ماده حداکثر تا یک روز کاری پس از صدور حواله خرید کالا بلامانع است. اتاق پایاپای باید مستندات مربوط به اشکالات فنی یا عملیاتی را در سوابق خود نگهداری و حسب درخواست سازمان، آن را ارایه نماید. به هر ترتیب کارگزاران موظف به تسویه در مهلت‌های مقرر در این دستورالعمل می‌باشند و شرایط موضوع این تبصره صرفاً مربوط به اتاق پایاپای می‌باشد .

○ ماده ۱۳ :

روش‌های تسویه معاملات به شرح زیر می‌باشد :

▪ بند ۱ :

تسویه نقدی: در این روش وجه قرارداد ظرف مهلت تسویه به صورت نقدی توسط کارگزار خریدار به حساب عملیاتی واریز می‌گردد و اسناد مربوطه به اتاق پایاپای ارائه می‌شود .

▪ بند ۲ :

تسویه اعتباری: در این روش ظرف مهلت تسویه، سند تسویه اعتباری طبق فرمت " شرکت " به تائید فروشنده و کارگزار فروشنده رسیده و به همراه سایر مستندات لازم توسط کارگزار خریدار به اتاق پایاپای ارائه می‌شود. در سند تسویه اعتباری فروشنده به دریافت ثمن معامله اقرار می‌کند .

▪ تبصره ۱ :

در تسویه معاملات به هر یک از روش‌های فوق، کارمزدها، مالیات‌های متعلقه و خسارت‌های تعیین شده در این دستورالعمل باید به صورت نقدی و طی مهلت‌های مقرر در این دستورالعمل به حساب اتاق پایاپای واریز شود .

▪ تبصره ۲ :

در معاملاتی که به صورت اعتباری تسویه می‌شود، کارگزار خریدار کلیه کارمزدهای م صوب دو طرف معامله را جهت تسویه معامله پرداخت می‌نماید و کارگزار فروشنده مکلف است سهم فروشنده از کارمزدهای معامله مذکور را حداکثر ظرف مهلت ۱۰ روز تقویمی از زمان تسویه به کارگزار خریدار پرداخت نماید .

▪ تبصره ۳ :

ارائه سند تسویه اعتباری به اتاق پایاپای به منزله تایید تسویه و احراز اسناد مربوطه توسط فروشنده و همچنین کارگزاران خریدار و فروشنده می‌باشد .

○ ماده ۱۳ مکرر :

مهلت تسویه سه روز کاری بعد از روز انجام معامله می باشد. در قراردادهای کشف پرمیوم، این مهلت در چارچوب مصوبات هیئت مدیره شرکت در اطلاعیه عرضه منتشر می شود. زمان بندی انجام امور تسویه طی مهلت تسویه براساس مصوبه هیأت مدیره "شرکت" تعیین می گردد .

○ ماده ۱۴ :

موعد تسویه قراردادها به شرح زیر می باشد :

▪ بند ۱ :

در قراردادهای نقدی و سلف حداکثر تا پایان مهلت تسویه، کارگزار خریدار باید نسبت به تسویه قرارداد اقدام نماید . تسویه قراردادهای مذکور به دو روش تسویه نقدی یا تسویه اعتباری امکان پذیر می باشد .

▪ تبصره :

روش تسویه معامله باید در اطلاعیه عرضه قید گردد. پس از انتشار اطلاعیه عرضه فقط تغییر روش تسویه اعتباری به نقدی با درخواست خریدار و پس از اعلام اتاق پایاپای امکان پذیر است .

▪ بند ۲ :

در قراردادهای نسبه، اسناد مالی مورد قبول جهت تسویه معامله توسط فروشنده باید در اطلاعیه عرضه قید گردد. کارگزار خریدار مکلف است حداکثر تا پایان مهلت تسویه نسبت به ارائه اسناد مورد اشاره در اطلاعیه عرضه به کارگزار فروشنده اقدام و تأییدیه فروشنده و کارگزار وی مبنی بر پذیرش تعهدات مربوط به تسویه معامله را طبق فرمت ابلاغی "شرکت" به اتاق پایاپای ارائه نماید .

▪ تبصره :

در صورتی که در معاملات نسبه و طبق اعلام فروشنده در اطلاعیه عرضه، بخشی از ثمن معامله به صورت نقدی به عنوان پیش پرداخت تعیین شده باشد، کارگزار خریدار مکلف است حداکثر تا پایان مهلت تسویه و همزمان با ارائه اسناد موضوع این ماده، وجه پیش پرداخت را واریز نماید .

▪ بند ۳ :

تسویه معاملات اوراق بهادار مبتنی بر کالا از قبیل قراردادهای آتی و اختیار معامله (خرید و فروش)، قراردادهای معامله شده در رینگ صادراتی و سایر قراردادها طبق دستورالعمل های مربوطه که به تصویب شورا یا هیئت مدیره سازمان، حسب مورد رسیده است، انجام خواهد شد .

▪ بند ۴ :

در قراردادهای کشف پرمیوم، کارگزار خریدار مکلف است طی مهلت مندرج در اطلاعیه عرضه، بر اساس گزارش تسویه نسبت به انجام امور تسویه اقدام نماید .

○ ماده ۱۵ :

در صورتی که انجام امور تسویه با تأخیر و حداکثر تا ۳ روز کاری پس از مهلت تسویه انجام شود، کارگزار خریدار به ازای هر روز کاری تأخیر موظف به پرداخت ۰/۲۵ درصد ارزش معامله می‌باشد. این مبلغ باید در هنگام تسویه به صورت یکجا به حساب بستانکاران موقت شرکت و به نفع فروشنده واریز شود. پرداخت این وجه به فروشنده، از طریق کارگزار فروشنده و پس از کسر تعهدات فروشنده در مقابل اتاق پایاپای صورت می‌گیرد.

▪ تبصره ۱ :

مبنای محاسبه جرایم تأخیر موضوع این ماده، زمان و تاریخی است که اعلامیه تسویه وجه توسط اتاق پایاپای صادر شده است .

▪ تبصره ۲ :

در قراردادهای کشف پرمیوم، مبنای محاسبه جریمه موضوع این ماده، قیمت علی‌الحساب می‌باشد.

○ ماده ۱۶ :

چنانچه کارگزار خریدار تا پایان ۳ روز کاری پس از مهلت تسویه امور تسویه را انجام ندهد، حسب مورد، معامله یا قرارداد کشف پرمیوم وی منفسخ گردیده و کارگزار خریدار مکلف است ۵ درصد ارزش معامله را به عنوان خسارت انفساخ به همراه سایر هزینه‌های مصوب شامل دو سر کارمزد بورس، کارمزد کارگزار فروشنده، دو سر کارمزد تسویه و دو سر حق نظارت سازمان، پرداخت نماید. خسارت انفساخ معامله باید حداکثر یک روز کاری پس از اعلام اتاق پایاپای و به صورت یکجا به نفع فروشنده و به حساب بستانکاران موقت شرکت واریز شود. در صورت پرداخت جریمه‌های تأخیر معامله قبل از زمان انفساخ، کارگزار خریدار باید مابه‌التفاوت خسارت انفساخ و خسارت تأخیر پرداخت شده را به حساب بستانکاران موقت پرداخت نماید. پرداخت خسارت انفساخ به فروشنده از طریق کارگزار فروشنده و پس از کسر تعهدات فروشنده در مقابل اتاق پایاپای صورت می‌گیرد.

▪ تبصره ۱ :

در قراردادهای کشف پرمیوم، مبنای محاسبه خسارت موضوع این ماده، قیمت علی‌الحساب می‌باشد .

▪ تبصره ۲ :

در معامله نهایی قرارداد کشف پرمیوم:

۱. در صورتی که مبلغ پیش‌پرداخت معامله نهایی از مبلغ خسارت انفساخ بیشتر باشد، فروشنده مکلف است پس از کسر ۵ درصد ارزش معامله نهایی (طبق اعلام اتاق پایاپای به عنوان خسارت انفساخ از محل پیش پرداخت معامله نهایی)، مابقی وجه را حداکثر طی

هفت روز کاری از تاریخ انفساخ به حساب اتاق پایاپای واریز نماید. در صورت تأخیر در واریز وجه تا حداکثر پنج روز کاری پس از مهلت مذکور، فروشنده مکلف است به ازای هر روز تأخیر، ۲۵/۰ درصد مابه التفاوت پیش پرداخت معامله نهایی از مبلغ خسارت انفساخ را به عنوان خسارت تأخیر خود، به آن بیفزاید. اتاق پایاپای مکلف است حداکثر طی یک روز کاری پس از واریز این وجوه، هزینه‌های مصوب شامل دو سر کارمزد بورس، کارمزد کارگزار فروشنده، دو سر کارمزد تسویه و دو سر حق نظارت سازمان را کسر و مابقی را به حساب کارگزار خریدار واریز نموده و تضمین معامله نهایی را مسترد نماید. در صورت عدم واریز وجه توسط فروشنده در مهلت های مقرر، اتاق پایاپای مکلف است را ساً وجوه مذکور را از محل مطالبات و یا تضامین فروشنده نزد اتاق پایاپای، تأمین و به کارگزار خریدار پرداخت نماید.

۲. در صورتی که مبلغ پیش‌پرداخت معامله نهایی از مبلغ خسارت انفساخ کمتر باشد، اتاق پایاپای مابه التفاوت خسارت انفساخ و پیش پرداخت معامله نهایی را از محل تضمین معامله نهایی و ظرف ده روز کاری پس از تاریخ انفساخ به حساب کارگزار فروشنده واریز نموده و مابقی را پس از کسر سایر هزینه‌ها به کارگزار خریدار مسترد می نماید. سقف خسارت قابل پرداخت به فروشنده به میزان پیش‌پرداخت معامله نهایی به علاوه تضمین معامله نهایی و کسر هزینه های مصوب است.

در هر صورت، اتاق پایاپای از محل پیش‌پرداخت معامله نهایی و یا تضامین خریدار، نسبت به پرداخت هزینه های مصوب اقدام خواهد کرد.

○ ماده ۱۷ :

پرداخت خسارت‌های ذکر شده و سایر هزینه‌های مصوب در مواد ۱۵ و ۱۶ توسط کارگزار خریدار، از محل پیش پرداخت خریداران پرداخت می‌گردد. در صورت عدم دریافت پیش پرداخت از خریداران، کارگزار خریدار رأساً مکلف به پرداخت خسارت‌ها و سایر هزینه‌های مصوب در مواد مذکور می‌باشد. به هر ترتیب مسئولیت واریز وجوه یاد شده، به عهده کارگزار خریدار است .

▪ تبصره :

در قراردادهای کشف پرمیوم، کارگزار خریدار خسارات موضوع مواد ۱۵ و ۱۶ را از محل تضمین قرارداد کشف پرمیوم پرداخت می نماید .

○ ماده ۱۸ :

بورس در دوره‌های سه ماهه نسبت به بررسی دلایل و عوامل انفساخ معاملات اقدام و براساس آن محدودیت‌هایی را برای معاملات مشتریان یا کارگزاریانی که فعل یا ترک فعل آنان منجر به انفساخ معامله شده است، وضع می‌نماید . ضوابط اجرایی موضوع این ماده توسط هیأت مدیره بورس تصویب می‌شود .

• بخش پنج - تحویل کالاهای موضوع قرارداد :

○ ماده ۱۹ :

تحویل کالای موضوع قراردادهای نقد، نسبه و سلف طبق زمان تحویل اعلام شده در اطلاعیه عرضه توسط کارگزار فروشنده انجام می‌گیرد. حداکثر زمان تحویل به شرح ذیل می‌باشد :

▪ بند ۱ :

در قراردادهای نقدی و نسبه، حداکثر تا سه روز کاری پس از مهلت تسویه، در صورتی که انجام امور تسویه با تأخیر صورت پذیرد، به میزان روزهای تأخیر به این مهلت اضافه می‌شود .

▪ بند ۲ :

در قراردادهای سلف با سررسید کمتر از ۳۰ روز، حداکثر تا ۵ روز تقویمی پس از سررسید تحویل

▪ بند ۳ :

در قراردادهای سلف با سررسید ۳۰ روز و بیشتر، حداکثر تا ۱۵ روز تقویمی پس از سررسید تحویل

○ ماده ۲۰ :

در قراردادهای نقد، نسبه و سلف کارگزار فروشنده مکلف است حداکثر تا پایان روز کاری انجام امور تسویه از سوی کارگزار خریدار، نسبت به صدور حواله خرید کالا و ارائه آن به اتاق پایاپای اقدام می‌نماید .

▪ تبصره ۱ :

کارگزار خریدار مکلف است اطلاعات لازم جهت صدور حواله خرید کالا را تا زمان انجام امور تسویه ارائه نماید. در هر صورت کارگزار فروشنده، در مهلت مقرر در این ماده، براساس اطلاعات ارائه شده توسط کارگزار خریدار، اقدام به صدور حواله خرید کالا خواهد نمود .

▪ تبصره ۲ :

فروشنده، اختیار صدور حواله خرید کالا را براساس معاملات انجام شده در بورس، کتباً به کارگزار فروشنده تفویض می‌نماید .

○ ماده ۲۱ :

وجه معامله تا زمان صدور حواله خرید کالا توسط کارگزار فروشنده، نزد اتاق پایاپای باقی مانده و در صورت صدور حواله مذکور، به فروشنده پرداخت خواهد شد .

○ ماده ۲۲ :

در قراردادهای نقد، نسبه و سلف در صورت عدم صدور حواله خرید کالا طی مهلت مقرر در ماده ۲۰ این دستورالعمل، قرارداد منفسخ می‌گردد و اصل وجه و خسارت‌ها و کارمزدها به شرح زیر پرداخت می‌شود :

▪ بند ۱ :

در صورتی که فروشنده به هر نحو از صدور حواله خرید کالا توسط کارگزار فروشنده طی مهلت مقرر جلوگیری نماید، وی مکلف است ۵ درصد ارزش معامله را به عنوان خسارت انفساخ به همراه کلیه هزینه‌های مصوب شامل دو سرکارمزد بورس، کارمزد کارگزار خریدار و فروشنده، دو سر کارمزد تسویه و دو سر حق نظارت سازمان را پرداخت نماید. در این حالت خسارت و کارمزدهای موضوع این بند از محل وثایق یا مطالبات فروشنده نزد اتاق پایاپای و در صورت عدم تکافو، از محل وثایق کارگزار فروشنده نزد اتاق پایاپای تأمین می‌گردد .

▪ بند ۲ :

در صورتی که عدم صدور حواله خرید کالا ناشی از فعل یا ترک فعل کارگزار فروشنده باشد، وی باید ۵ درصد ارزش معامله را به عنوان خسارت انفساخ به همراه سایر هزینه‌های مصوب شامل دو سر کارمزد بورس، کارمزد کارگزار خریدار، دو سرکارمزد تسویه و دو سر حق نظارت سازمان را پرداخت نماید. خسارت انفساخ معامله باید حداکثر یک روز کاری پس از اعلام اتاق پایاپای و به صورت یکجا به نفع خریدار و به حساب بستانکاران موقت "شرکت" واریز شود .

▪ تبصره :

در صورت انفساخ معامله، اصل وجه و خسارت‌های متعلقه از طریق کارگزار خریدار و پس از کسر تعهدات وی در مقابل اتاق پایاپای به خریدار پرداخت می‌شود .

○ ماده ۲۳ :

فروشنده مکلف است کالای معامله شده را در محدوده تلورانس تحویل مجاز، به خریدار تحویل دهد .

▪ تبصره ۱ :

در صورتی که حجم کالای تحویل شده در محدوده تلورانس تحویل مثبت باشد، تسویه وجه ناشی از تلورانس تحویل، قبل از تحویل آخرین محموله کالا توسط خریدار به فروشنده پرداخت می‌شود . در صورت تحویل کالا با تلورانس مثبت و عدم دریافت وجه، مسئولیت تحویل آخرین محموله با فروشنده بوده و بورس، "شرکت" و کارگزاران طرف معامله در این خصوص مسئولیتی ندارند .

▪ تبصره ۲ :

در صورتی که حجم کالای تحویل شده در محدوده تلورانس تحویل منفی باشد، فروشنده مکلف است حداکثر ظرف یک ماه از تاریخ تحویل آخرین محموله نسبت به تسویه حساب با خریدار اقدام نماید. در غیر این صورت خریدار می تواند حداکثر تا ۲ ماه پس از تحویل آخرین محموله از طریق کارگزار خود درخواست دریافت وجه مربوطه را به اتاق پایاپای ارایه نماید. این مبلغ از محل وجوه یا وثایق فروشنده نزد اتاق پایاپای و در صورت عدم تکافو از محل وجوه یا وثایق کارگزار فروشنده پرداخت خواهد شد. پرداخت این وجه به خریدار، از طریق کارگزار خریدار و پس از کسر تعهدات وی در مقابل اتاق پایاپای صورت می گیرد .

○ ماده ۲۴ :

در صورت عدم تحویل تمام یا بخشی از کالا طبق زمان تحویل اعلامی در اطلاعیه عرضه و شرایط مندرج در ماده ۱۹ این دستورالعمل، خریدار می تواند درخواست مکتوب خود را طبق فرمت " شرکت " به همراه اسناد مثبته مبنی بر تأخیر در تحویل کالا توسط فروشنده از طریق کارگزار خریدار به اتاق پایاپای ارائه نماید و براساس آن درخواست تحویل با تأخیر یا فسخ بخش تحویل نشده قرارداد را بنماید .

▪ تبصره :

در صورت عدم ارائه درخواست مکتوب موضوع این ماده به اتاق پایاپای حداکثر تا ۳۰ روز تقویمی پس از پایان مهلت تسویه برای قراردادهای نقدی و نسیه و پس از تاریخ سررسید قرارداد سلف، از نظر " شرکت "، تعهدات طرفین ایفا شده تلقی می گردد .

○ ماده ۲۵ :

در صورت ارائه درخواست فسخ معامله طبق ماده ۲۴ این دستورالعمل و احراز عدم تحویل کالا از سوی فروشنده توسط اتاق پایاپای، فروشنده مکلف است علاوه بر پرداخت اصل مبلغ مقادیر تحویل نشده قرارداد، خسارت فسخ و سایر هزینه های مصوب از جمله دو سر کارمزد بورس، کارمزد کارگزار خریدار و فروشنده، دو سرکارمزد تسویه و دو سر حق نظارت سازمان را پرداخت نماید. این مبلغ از محل وجوه یا وثایق فروشنده نزد اتاق پایاپای و در صورت عدم تکافو، از محل وجوه یا وثایق کارگزار فروشنده تأمین خواهد شد. پرداخت این وجه به خریدار، از طریق کارگزار خریدار و پس از کسر تعهدات وی در مقابل اتاق پایاپای صورت می گیرد .

▪ تبصره :

خسارت فسخ موضوع این ماده عبارت از ۵ درصد ارزش کالای تحویل نشده به قیمت معامله به علاوه ۰/۲۵ درصد مبلغ مقادیر تحویل نشده به صورت روز شمار و به ازای روزهای بین زمان واریز وجه معامله به حساب فروشنده یا کارگزار وی تا بازپرداخت مبلغ مقادیر تحویل نشده از سوی کارگزار فروشنده می باشد .

○ ماده ۲۶ :

در صورت ارایه درخواست تحویل با تأخیر، طبق ماده ۲۴ این دستورالعمل و احراز عدم تحویل کالا از سوی فروشنده توسط اتاق پایاپای فروشنده مکلف است ۰/۲۵ درصد مبلغ مقادیر تحویل نشده قرارداد را بصورت روز شمار به ازای روزهای تأخیر بین پایان زمان تحویل و تاریخ تحویل کالا به عنوان خسارت تأخیر پرداخت نماید. این مبلغ از محل وجوه یا وثایق فروشنده نزد اتاق پایاپای و در

صورت عدم تکافو، از محل وجوه یا وثایق کارگزار فروشنده تأمین خواهد شد. پرداخت این وجه به خریدار از طریق کارگزار خریدار و پس از کسر تعهدات وی در مقابل اتاق پایاپای صورت می‌گیرد .

▪ تبصره ۱ :

تحويل با تأخیر حداکثر تا ۶۰ روز تقویمی پس از مهلت تسویه برای معاملات نقدی و نسیه و پس از سر رسید برای معاملات سلف امکان پذیر است. در صورت عدم تحويل کالا توسط فروشنده، خریدار می‌تواند از طریق کارگزار خریدار درخواست فسخ معامله را تا پایان آخرین روز مهلت ۶۰ روزه مذکور به اتاق پایاپای ارائه نماید. در این صورت معامله مطابق ماده ۲۵ این دستورالعمل فسخ خواهد گردید و وجوه پرداخت شده جهت خسارت تاخیر به عنوان بخشی از وجوه خسارت فسخ لحاظ خواهد شد .

▪ تبصره ۲ :

در صورت عدم ارائه درخواست فسخ به اتاق پایاپای تا پایان آخرین روز مهلت ۶۰ روزه موضوع این ماده از نظر " شرکت "، تعهدات طرفین ایفا شده تلقی می‌گردد .

▪ تبصره ۳ :

خسارت تأخیر موضوع این ماده تا زمان اعلام کارگزار خریدار و یا فروشنده مبنی بر تحويل کالا و احراز آن توسط اتاق پایاپای محاسبه خواهد شد. به هر ترتیب این خسارات حداکثر تا پایان مهلت ۶۰ روزه موضوع این ماده پرداخت خواهد شد .

▪ تبصره ۴ :

در صورت عدم تحويل تمام یا بخشی از کالا، موضوع مواد ۲۴، ۲۵ و ۲۶ این دستورالعمل، کارمزدهای اخذ شده به فروشنده مسترد نمی‌گردد .

○ ماده ۲۷ :

در کلیه قراردادهای منعقد در بورس چنانچه خریدار نسبت به کیفیت یا کمیت کالای تحويل گرفته شده معترض باشد، می‌بایست اعتراض خود را حداکثر تا سه ماه پس از تحويل کالا به همراه مستندات مربوطه، کتباً به کارگزار و اتاق پایاپای اعلام نماید. پس از انقضای مهلت مذکور هیچگونه اعتراضی از سوی خریدار پذیرفته نمی‌شود .

• بخش شش - مقررات عمومی :

○ ماده ۲۸ :

هرگونه شرایط اعلامی از سوی فروشنده در زمان انجام معامله از قبیل هزینه انبارداری که بر قیمت یا تصمیم خریداران تأثیرگذار است، در خصوص تحويل کالای موضوع آن معامله قابل تغییر نمی‌باشد .

○ ماده ۲۹ :

فروشنندگان موظفند حسب درخواست "شرکت"، اطلاعات و مستندات مربوط به تحویل کالای موضوع قراردادهای معامله شده در بورس را طبق فرمت مصوب هیأت مدیره "شرکت"، حداکثر تا ۲ روز کاری به "شرکت" و کارگزار فروشنده ارائه نمایند.

○ ماده ۳۰ :

در صورتیکه میان خریدار و فروشنده و یا نمایندگان قانونی آنها در خصوص نحوه پرداخت وجه معامله، تحویل کالا و یا سایر شرایط معامله توافقی خارج از شرایط اعلامی در اطلاعیه عرضه و ضوابط و مقررات مصوب بورس صورت گرفته باشد، مسئولیت ایفای تعهدات با طرفین (خریدار و فروشنده) بوده و "شرکت"، بورس و کارگزاران طرف معامله هیچگونه مسئولیتی در قبال آن نخواهد داشت. در هر صورت هرگونه توافق بر خلاف ترتیبات مقرر در این دستورالعمل فاقد اعتبار بوده، تخلف محسوب شده و مشمول مقررات انضباطی خواهد شد.

▪ تبصره :

در صورت وقوع هرگونه اختلاف در خصوص توافق مندرج در این ماده فیما بین طرفین، "شرکت" می تواند کلیه تضامین و وثایق طرفین را تا تعیین تکلیف موضوع در مراجع ذیصلاح، نزد خود نگهداری نماید.

○ ماده ۳۱ :

اتاق پایاپای موظف به حفظ اطلاعاتی است که اعضاء در اختیار اتاق قرار داده اند و ارائه اطلاعات مزبور صرفاً با تقاضای مراجع ذیصلاح قانونی انجام خواهد گرفت.

○ ماده ۳۲ :

میزان، ماهیت و نحوه ایخذ تضامین مقرر در این دستورالعمل و تغییرات بعدی آن بر حسب مصوبه هیأت مدیره "شرکت" خواهد بود.

○ ماده ۳۳ :

در صورت وقوع هر یک از موارد ذیل "شرکت" براساس ضوابط مربوط به عضویت نسبت به تعلیق عضویت اعضاء تا زمان رفع دلایل تعلیق اقدام و موضوع را فوراً به بورس اطلاع می دهد. بورس باید از انجام معامله اشخاصی که عضویت ایشان نزد اتاق پایاپای تعلیق شده است جلوگیری نماید.

▪ بند ۱ :

عدم ارائه تضامین و سپرده ها طبق مقررات

▪ بند ۲ :

عدم ایفای تعهدات مالی اعم از مبلغ معامله، کارمزدها، جریمه‌ها و خسارات مترتبه طبق مقررات .

▪ تبصره :

در صورت تداوم تعلیق عضویت بیش از هفت روز تقویمی، پرونده عضو توسط "شرکت" به کمیته رسیدگی به تخلفات ارجاع می‌شود .

○ ماده ۳۴ :

طرفین معامله همزمان با ارایه درخواست خرید و فروش، اختیار اباحه تصرف در منافع حاصل از وجوه واریزی به حساب "شرکت" را به عنوان وجوه تضمین به آن شرکت می‌دهند .

○ ماده ۳۵ :

در صورتی که عدم ایفای تعهدات هر یک از طرفین ناشی از حوادث غیرمترقبه باشد، خریدار و فروشنده یا هر دوی آنها حسب مورد با حکم مرجع ذیصلاح مسئولیتی در خصوص تأدیه مبالغ، خسارت‌ها و جریمه‌های موضوع این دستورالعمل به عهده نخواهند داشت .